

Nagrajena arheološka monografija

Poznolatenško-rimsko grobišče v Novem mestu *Priznanje Slovenskega arheološkega društva dr. Draganu Božiču za izjemen dosežek*

Dr. Dragan Božič, dolgoletni sodelavec Inštituta za arheologijo ZRC SAZU in izredni profesor za arheologijo na Univerzi v Novi Gorici, je za svojo znanstveno monografijo te dni prejel priznanje Slovenskega arheološkega društva za izjemen dosežek.

BOŠTJAN LAHARNAR
Narodni muzej Slovenije

Monografija *Late La Tène-Roman cemetery in Novo mesto: Ljubljanska cesta and Okrajno glavarstvo / Poznolatenško-rimsko grobišče v Novem mestu: Ljubljanska cesta in Okrajno glavarstvo* v angleškem in slovenskem jeziku je izšla v začetku leta 2009 v zbirki Katalogi in monografije, ki jo izdaja Narodni muzej Slovenije, z letnico 2008. Čeprav je Božičeva knjiga že 39. zvezek te znamenite arheološke zbirke, pa je prva, ki obravnava arheologijo Novega mesta. Nagradjenčevo delo namreč pomembno dopolnjuje vedenje o grobišču Beletov vrt z okolico, kjer so pokopavali od starejše železne dobe do 4. stoletja n. št. Največ odkritih grobov je s konca 2. stoletja pr. n. št., iz 1. stoletja pr. n. št. in iz dobe cesarja Avgusta (vladal od leta 27 pr. n. št. do leta 14 n. št.), kar pomeni, da je najdišče izjemnega pomena za razumevanje razgibanega in zapletenega prehoda iz železne v rimsko dobo ne samo na Dolenj-

skem, ampak na širšem območju jugovzhodnih Alp.

Dr. Božič v strokovni javnosti slovi kot zelo kritičen in natančen znanstvenik, ki s poglobljenim raziskovanjem arhivskih virov in drobnih arheoloških najdb pride do dobrih rezultatov. Oboje je v dobršni meri izkoristil tudi v nagrajeni monografiji, saj imajo arheološka odkritja na Beletovem vrtu z okolico že dolgo zgodovino. Avtor je tako vzel pod drobnogled najdbe, ki so prišle na dan konec 19. in v začetku 20. stoletja na območju Ljubljanske ceste in Okrajnega glavarstva (obe območji sta sestavni del grobišča Beletov vrt z okolico) in jih hrani Narodni muzej Slovenije v Ljubljani. Z natančnim študijem arhivskih virov, ki vsebujejo korespondence in muzejske zapiske, in objav v časnikih in strokovnih publikacijah mu je uspelo doživeto orisati zgodovino odkritij, potek raziskav, usodo najdb, pa tudi razlage tistega časa. Knjiga predstavlja grobne najdbe več kot sto let po odkritju v opisnem katalogu, risbi (**Dragica Knific Lunder**) in deloma v fotografiji (**Tomaž Lauko**), prevod v angleščino pa je z gledno opravila **Andreja Maver**.

Znaten del obsega podrobna študija treh oblik zaponk iz pozne latenske dobe (zadnje obdobje mlajše železne dobe), ki so jih izkopali na obravnavanem grobišču. Avtor predstavlja zgodovino raziskav, tipologijo, način nošnje, najdiščno okolje, razpro-

stranjenost in datacijo zaponk vrst Nauheim, Nova vas in Idrinja. Poglobljena tipološka in kronološka raziskava teh zaponk, ki so jih nosili tudi daleč zunaj meja današnje Slovenije, nas najprej vpelje v časovni oris pokopavanja na Beletovem vrtu z okolico ter dalje v zelo pomembno poglavje o relativni kronologiji pozne latenske dobe v jugovzhodnih Alpah in severni Italiji. Nagradjenec v njem suvereno razpravlja in polemizira z nekaterimi zakoreninjenimi, in kot pokaže, ne vedno pravnimi časovnimi opredelitvami in razlagami avstrijskih in italijanskih arheologov. Na enem mestu sooči

kronološke sheme za pozno latensko dobo mokronoške skupine v Sloveniji, Štalenske gore na avstrijskem Koroškem, hrvaško-srbskega Podonavja, Lombardije in Benečije. S primerjavo kronologij odpravlja zmedo zaradi različnega poimenovanja posameznih relativno kronoloških stopenj v Italiji in srednji Evropi, ki je bilo pogosto vzrok za napačne opredelitve. V razpravi predstavi številne grobne celote z najdišč severne Italije ter na tej podlagi utemeljeno predlaga dopolnjeno kronološko shemo za pozno latensko dobo z značilnimi oblikami tvarne kulture. Shema deli to dobo na tri stopnje. Prvi (od leta 130 do 100 pr. n. št.) in drugi (od leta 100 do 70 pr. n. št.), ki jo označujejo italške zaponke vrst Almgren 65, Cenisola, Nova vas, Nauheim II in zgodnje školjčne, je Božič dodal še novo, tretjo (od leta 70 do 15 pr. n. št.), ko so največ nosili zaponke vrst Alezija, Jezerine in Gorica.

Nagrajeno delo daleč presega okvire, značilne za kataloške objave arheološkega gradiva, ki so pogosto pospremljene le s površnimi razpravami. Božičeva monografija bo gotovo dolgo ostala pomembnem pripomoček na delovnih mizah raziskovalcev pozne latenske dobe v širšem srednjeevropskem prostoru.

POVEZANE VSEBINE
delo.si/znanost

